

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 3 och 10 § lagen om nykterhetsarbete och 27 § lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om nykterhetsarbete och lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning ändras. Enligt förslaget fogas till lagen om nykterhetsarbete en bestämmelse om delegationen för rusmedels- och nykterhetsärenden, varom nu bestäms i förordning. Det föreslås att lagen om nykterhetsarbete ändras så att myndigheter och inrättningar inom förvaltningsområdet i fråga samt enskilda kan utnyttjas vid beredningen och verkställandet av dispositionsplanen. Dispositionsplanen gäller det anslag som varje år skall upptas i statsbudgeten för verksamhet till förebyggande av olägenheter som förorsakas av rusmedelsbruk.

När någon annan än en myndighet bereder och verkställer dispositionsplanen skall denna enligt förslaget iakttas lagen om förvaltningsförfarande, lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, lagen om överlämnande av handlingar, språklagen och lagen om användning av samiska hos myndigheter. Det föreslås att även till lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning fogas en bestämmelse om iakttagande av dessa lagar vid beredningen och verkställandet av dispositionsplanen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

I lagen om nykterhetsarbete (828/1982) ingår inte några bestämmelser om delegationen för rusmedels- och nykterhetsärenden. Förordningen om delegationen för rusmedels- och nykterhetsärenden (1017/1991) har utfärdats som en så kallad fristående förordning utan något uttryckligt bemyndigande i lag. Enligt 80 § grundlagen kan förordningar utfärdas endast med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Därför föreslås att till 3 § lagen om nykterhetsarbete fogas ett nytt 2 mom., i vilket bestäms om delegationen för rusmedels- och nykterhetsärenden samt utfärdas ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet bestämma om tillsättandet av delegationen samt om dess sammansättning och uppgifter.

Enligt 10 § lagen om nykterhetsarbete skall i statsförslaget årligen upptas ett anslag, som motsvarar minst fyrtio penni för varje under föregående år i landet mantalskriven invånare, att enligt en av social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställd dispositionsplan användas för verksamhet till förebyggande av olägenheter som förorsakas av rusmedelsbruk. Det föreslås att momentet ändras bland annat så att ordet statsbudget används i stället för statsförslag.

I 10 § lagen om nykterhetsarbete ingår inte, i motsats till lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976), nedan *tobakslagen*, några bestämmelser om att man vid beredningen och verkställandet av dispositionsplanen, utöver att utnyttja myndigheter, dessutom kan utnyttja annan sakkunskap.

Enligt 27 § tobakslagen skall i statsförslaget årligen upptas ett anslag som motsvarar minst 0,45 procent av tobaksaccisens beräknade årliga avkastning. Detta anslag används för arbetet för bekämpning av tobaksrökning, för hälsofostran för sådan forskning, uppföljning och upplysning som avses i 7 kap. och som stöder hälsofostran i enlighet med en av social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställd dispositionsplan.

Angående de anslag som avses i lagen om nykterhetsarbete och tobakslagen bereds en gemensam dispositionsplan. Enligt 124 § grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast

genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och om det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Därför föreslås att det även till 10 § lagen om nykterhetsarbete fogas ett nytt 2 mom., enligt vilket man inom ramen för beredningen och verkställandet av dispositionsplanen kunde komma överens om att myndigheter och inrättningar inom förvaltningsområdet i fråga samt enskilda skall anförtros förvaltningsuppgifterna. Vid beredningen och verkställandet kunde alltså till exempel folkhälsoorganisationer på området, sakkunniga eller köpta tjänster utnyttjas. Med verkställande avses bland annat ingående av avtal med den som genomför ett projekt och utbetalning av anslag efter det att dispositionsplanen har godkänts.

I gällande lag om nykterhetsarbete och tobakslag ingår inte några bestämmelser om tillämpningen av de viktigaste författningarna som gäller myndigheternas förfarande då någon annan än en myndighet sköter de offentliga förvaltningsuppgifterna. Social- och hälsovårdsministeriet har utnyttjat Centrets för hälsofrämjande rf hjälp vid beredningen och verkställandet av dispositionsplanen. Centret för hälsofrämjande rf är en privaträttslig förening som inte berörs av de författningar som gäller myndigheternas förfarande utan en särskild bestämmelse om tillämpningsområde. För att kraven på god förvaltning skall uppfyllas är det nödvändigt att de viktigaste författningarna som gäller myndigheternas förfarande iaktas vid beredningen och verkställandet av dispositionsplanen. Därför föreslås att lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), lagen om över-sändande av handlingar (74/1954), språklagen (148/1922) och lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991) skall iaktas vid beredningen och verkställandet av dispositionsplanen.

För närvarande ingår varken i tobakslagen eller i lagen om nykterhetsarbete bestämmelser om tystnadsplikt för förtroendevalda och anställda i privaträttsliga samfund och inte heller bestämmelser om handlingars offentlighet. Centrets för hälsofrämjande rf förtroendevalda och anställda kan, när det gäller personer som har lagt fram förslag till pro-

jekt eller sammanslutningar som genomför projekten, få uppgifter om deras ekonomiska ställning, om affärs- eller yrkeshemligheter eller om någon omständighet som gäller en enskilds personliga förhållanden. Dyliga uppgifter är inte offentliga, och därför är det skäl att behandla dem såsom konfidentiella.

I 17 § statstjänstemannalagen (750/1994) bestäms om en statstjänstemans tystnadsplikt. Enligt bestämmelsen gäller i fråga om tystnadsplikten vad som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och i andra lagar. I lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) bestäms om grunderna för tystnadsplikten.

Tystnadsplikten skall gälla Centrets för hälsofrämjande rf förtroendevalda och anställda till den del de anställda bereder och verkställer dispositionsplanen och de förtroendevalda deltar i sådant beslutsfattande som gäller den. Innehållet i tystnadsplikten skulle fastställas så att det är detsamma som i fråga om tystnadsplikten för en person som är anställd hos en myndighet.

Beredningen och verkställandet av förslaget till dispositionsplan skall ses som en offentlig uppgift. Offentlig tillförlitlighet förutsätter att medborgarna har möjligheter att få information om saker som anknyter till dessa uppgifter under samma förutsättningar som i fråga om andra myndighetsuppgifter. A andra sidan får ingen som är anställd hos

Centret för hälsofrämjande rf lämna ut uppgifter ur handlingar som är sekretessbelagda, oberoende av vad hans eller hennes uppgift i föreningen är. Därför föreslås att det i såväl tobakslagen som lagen om nykterhetsarbete tas in en bestämmelse enligt vilken det privaträttsliga samfund och den person som bereder och verkställer dispositionsplanen skall iakttä lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Propositionen har inga betydande ekonomiska verkningar. Nuvarande praxis skall regleras mera detaljerat på lagnivå till följd av den reviderade grundlagen.

2. Beredningen av propositionen

Förslaget har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Utlåtande om förslaget har begärts av Centret för hälsofrämjande rf och justitieministeriet.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av 3 och 10 § lagen om nykterhetsarbete

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 19 november 1982 om nykterhetsarbete (828/1982) 10 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1276/1987, samt fogas till 3 § ett nytt 2 mom., i stället för det 2 mom. som upphävts genom lag 273/1991, som följer:

3 §

I anslutning till social- och hälsovårdsministeriet arbetar delegationen för rusmedels- och nykterhetsärenden i de ärenden som avses i denna lag. Om tillsättande av delegationen samt om dess sammansättning och uppgifter bestäms genom förordning av statsrådet.

10 §

I statsbudgeten skall årligen upptas ett anslag för verksamhet till förebyggande av olägenheter som förorsakas av rusmedelsbruk i enlighet med en dispositionsplan som social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställer. Anslaget är minst 40 penni för varje under föregående år i landet mantalskriven invånare.

Vid beredningen och verkställandet av dispositionsplanen är det möjligt att komma överens om att myndigheter och inrättningar inom förvaltningsområdet i fråga samt enskilda skall anförtros förvaltningsuppgifter. När den ovan avsedda dispositionsplanen bereds och verkställs av privaträttsliga sammanslutningar och personer skall dessa iaktta lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), lagen om översändande av

handlingar (74/1954), språklagen (148/1922), lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Denna lag träder i kraft den

2.

Lag

om ändring av 27 § lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 13 augusti 1976 om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976) 27 § 2 mom., sådant det lyder i lag 487/1999, som följer:

27 §

Det anslag som nämns i 1 mom. används för arbetet för bekämpning av tobaksrökning, för hälsofostran samt för sådan forskning, uppföljning och verksamhet för inskränkande av tobaksrökning som avses i 7 kap. och som stöder hälsofostran, i enlighet med en dispositionsplan som social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställer. Vid beredningen och verkställandet av dispositionsplanen är det möjligt att komma överens om att myndigheter och inrättningar inom förvaltningsområdet i fråga samt enskil-

da skall anförtros förvaltningsuppgifter. När den ovan avsedda dispositionsplanen bereds och verkställs av privaträttsliga sammanslutningar och personer skall dessa iaktta lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), lagen om översändande av handlingar (74/1954), språklagen (148/1922), lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Denna lag träder i kraft den

Nådendal den 16 juni 2000

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Maija Perho*

1.

Lag**om ändring av 3 och 10 § lagen om nykterhetsarbete**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 19 november 1982 om nykterhetsarbete (828/1982) 10 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1276/1987, samt fogas till 3 § ett nytt 2 mom., i stället för det 2 mom. som upphävts genom lag 273/1991, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

I anslutning till social- och hälsovårdsministeriet arbetar delegationen för rusmedels- och nykterhetsärenden i de ärenden som avses i denna lag. Om tillsättande av delegationen samt om dess sammansättning och uppgifter bestäms genom förordning av statsrådet.

10 §

I statsförslaget skall årligen upptagas
1) ett anslag, som motsvarar minst fyrtio penni för varje under föregående år i landet mantalsskriven invånare, att enligt en av social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställd dispositionsplan användas för verksamhet till förebyggande av olägenheter som förorsakas av rusmedelsbruk; samt

10 §

I statsbudgeten skall årligen upptas ett anslag för verksamhet till förebyggande av olägenheter som förorsakas av rusmedelsbruk i enlighet med en dispositionsplan som social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställer. Anslaget är minst 40 penni för varje under föregående år i landet mantalsskriven invånare.

Vid beredningen och verkställandet av dispositionsplanen är det möjligt att komma överens om att myndigheter och inrättningar inom förvaltningsområdet i fråga samt enskilda skall anförtros förvaltningsuppgifter. När den ovan avsedda dispositionsplanen bereds och verkställs av privaträttsliga sammanslutningar och personer skall dessa iaktta lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), lagen om översändande av handlingar (74/1954), språklagen (148/1922), lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Denna lag träder i kraft den

2.

Lag**om ändring av 27 § lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 13 augusti 1976 om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976) 27 § 2 mom., sådant det lyder i lag 487/1999, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

27 §

Det anslag som nämns i 1 mom. används för arbetet för bekämpning av tobaksrökning, för hälsofostran samt för sådan forskning, uppföljning och verksamhet för inskränkandet av tobaksrökning som avses i 7 kap. och som stöder hälsofostran, i enlighet med en dispositionsplan som vederbörande ministerium årligen fastställer. Vid beredningen och verkställandet av dispositionsplanen kan myndigheter och inrättningar inom förvaltningsområdet i fråga samt annan sakkunskap inom området utnyttjas.

Det anslag som nämns i 1 mom. används för arbetet för bekämpning av tobaksrökning, för hälsofostran samt för sådan forskning, uppföljning och verksamhet för inskränkande av tobaksrökning som avses i 7 kap. och som stöder hälsofostran, i enlighet med en dispositionsplan som *social- och hälsovårdsministeriet* årligen fastställer. Vid beredningen och verkställandet av dispositionsplanen är det möjligt att komma överens om att myndigheter och inrättningar inom förvaltningsområdet i fråga samt enskilda skall anförtros förvaltningsuppgifter. När den ovan avsedda dispositionsplanen bereds och verkställs av *privaträttsliga sammanslutningar och personer* skall dessa iaktta lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), lagen om översändande av handlingar (74/1954), språklagen (148/1922), lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Denna lag träder i kraft den